

Helse- og omsorgsdepartementet
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: Covid-19 oppdrag 352
Vår ref.: 21/4254-10
Saksbehandler: Christian Borgen Lindstad
Dato: 16.02.2021

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD 352 - Lettelser for fullvaksinerte eldre

Svar på oppdrag 352 finnes vedlagt.

Oppsummering

- HelseDirektoratet Folkehelseinstituttet anbefaler at:
- Det gis råd om hjemmeboende eldre og andre i risikogrupper som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester utenfor sykehjem, når disse er vaksinert mot Covid-19.
- Ledelsen i tjenesten oppfordres til å innhente informasjon om status mht. vaksinasjon mot covid-19 blant ansatte, pasienter og brukere.
- Vaksinerte i risikogrupper kan leve mindre tilbaketrukket, men bør følge nasjonale (ev. lokale) smittevernråd til befolkningen.
- HelseDirektoratet og Folkehelseinstituttet anbefaler at rådene gjelder fra to uker etter fullvaksinasjon (2. dose). Man legger til grunn at vaksinens beskyttelse varer i 6 måneder etter fullvaksinasjon/siste boosterdose.
- Ansatte bør følge basale smittevernrutiner i sitt arbeid, uavhengig av egen og brukeres vaksinasjonsstatus.

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Christian Borgen Lindstad
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no

HelseDirektoratet

Avdeling spesialisthelsetjenester
Christian Borgen Lindstad

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helseDir.no • www.helseDirektoratet.no

Svar på covid-19-oppdrag fra HOD 352 – Lettelser for fullvaksinerte eldre

Oppsummering

- Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet anbefaler at:
 - Det gis råd om hjemmeboende eldre og andre i risikogrupper som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester utenfor sykehjem, når disse er vaksinert mot Covid-19.
 - Ledelsen i tjenesten oppfordres til å innhente informasjon om status mht. vaksinasjon mot covid-19 blant ansatte, pasienter og brukere.
 - Vaksinerte i risikogrupper kan leve mindre tilbaketrukket, men bør følge nasjonale (ev. lokale) smittevernråd til befolkningen.
 - Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet anbefaler at rådene gjelder fra to uker etter fullvaksinasjon (2. dose). Man legger til grunn at vaksinsens beskyttelse varer i 6 måneder etter fullvaksinasjon/siste boosterdose.
 - Ansatte bør følge basale smittevernrutiner i sitt arbeid, uavhengig av egen og brukeres vaksinasjonsstatus.
-

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag 352 til Helsedirektoratet – lettelsers for fullvaksinerte eldre

Vaksinasjon mot covid-19 gjøres nå fortløpende og et økende antall personer vil være fullvaksinert med to doser. Det forventes at det etter hvert vil kunne gjøres flere lettelsers i tiltak som et resultat av vaksinasjon. Det er allerede åpnet for enkelte lettelsers for vaksinerte sykehjemsbeboere, ref. oppdrag 306. Vi viser også til oppdrag 346 om vurdering av strategier og smitteverntiltak. Oppdrag 346 har imidlertid lengre frist og vi anser at lettelsene beskrevet under kan komme tidligere enn fristen for det oppdraget.

Helsedirektoratet bes i samarbeid med FHI vurdere følgende:

- Hvorvidt man kan gjøre lettelsers i råd og anbefalinger for hjemmeboende eldre og andre risikogrupper som mottar hjemmetjenester og som er fullvaksinerte, samt helsepersonell knyttet til disse tjenestene.

I vurderingen må forholdsmessighet ved tiltakene rundt fullvaksinerte inngå.

Frist: 16.02.21 kl. 10:00

Kontaktperson for oppdraget: Siri Helene Hauge siri-helene.hauge@hod.dep.no, tlf. 98870920

Bakgrunn og avgrensning

Helsedirektoratet og FHI er bedt om å vurdere om det er behov for å endre råd og anbefalinger rettet mot hjemmeboende eldre og andre i risikogrupper som mottar hjemmetjenester, når disse er fullvaksinert mot Covid-19. Vurderingen er begrenset til eldre og andre brukere av tjenesten med høy risiko for alvorlig forløp av covid-19 (risikogrupper). Vurderingen omfatter også helsepersonell tilknyttet disse tjenestene.

Vaksiner – kort statusoppsummering

Per nå er tre vaksiner godkjent i Norge. Foreløpig viser de to mRNA-vaksinene noe bedre effekt mot mild sykdom enn den sist godkjente AZ-vaksinen, men alle de tre vaksinene ser ut til å ha relativt lik beskyttelse mot alvorlig sykdom (FHI 09.02.21). AZ-vaksinen er foreløpig ikke godkjent for personer over 65 år pga manglende data for denne aldersgruppen.

Den senere tid har spredning av muterte virus gitt opphav til økende bekymring bl.a. pga økt smittsomhet. Foreløpige rapporter kan tyde på noe redusert effekt av vaksine ved sykdom forårsaket av spesielt den sør-afrikanske og brasilianske varianten. Det ser ut til at vaksinene fortsatt gir beskyttelse mot alvorlig sykdom forårsaket av disse variantene, men det er usikkerhet knyttet til i hvilken grad vaksinerte likevel kan bli smittet og bringe smitten videre. Det er begrenset kunnskap om vaksinenes effekt hos eldre og multisyke, ettersom effektstudiene som er gjort, inkluderte få pasienter i disse kategoriene. Vaksinene antas å beskytte i minst 6 måneder, men det er også noe usikkerhet knyttet til beskyttelsens varighet, ikke minst pga nye mutanter.

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet (og eventuelle andre)

Folkehelseinstituttet har utarbeidet faglige råd, som er vedlagt i sin helhet.

Helsedirektoratets vurdering/konklusjon/anbefaling

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet anbefaler at rådene gjelder fra to uker etter fullvaksinasjon (2. dose). Man legger til grunn at vaksinsens beskyttelse varer i 6 måneder etter fullvaksinasjon/siste boosterdose.

Kort om forholdsmessighet

Man vet ikke i hvilken grad fullvaksinerte er i stand til å spre smitte, selv om de er beskyttet mot alvorlig sykdom. Enn så lenge er de fleste i samfunnet ikke immune. Ingen av vaksinene medfører 100 % beskyttelse, og det er noe usikkerhet vedrørende effekt mot nye mutanter. Rådene som anbefales oppfattes som lite inngripende. Vår vurdering er derfor at kravet til forholdsmessighet er ivaretatt.

Kort om juridiske forhold mtp. innhenting av informasjon om vaksinasjonsstatus

Den kommunale helse- og omsorgstjenesten bør holde oversikt over ansatte, pasienter og brukere som er vaksinert, og bør spørre om vaksinasjonsstatus hvis det er tvil om dette. Det er frivillig å svare, men en person som ikke vil svare må betraktes som uvaksinert.

Hvis en pasient eller bruker ikke selv er i stand til å opplyse om vaksinasjonsstatus, kan nærmeste pårørende spørres. Nærmeste pårørende kan i slike tilfeller også samtykke til utlevering av informasjon om vaksinasjonsstatus fra f.eks. fastlege, jf. helsepersonelloven § 22 tredje ledd.

Vaksinasjon er frivillig også for helsepersonell. Ansatte som ikke har immunitet og heller ikke tar imot tilbud om vaksinasjon, eller ikke ønsker å opplyse om vaksinasjonsstatus, kan bli omplassert eller bli nektet å utføre nærmere spesifiserte arbeidsoppgaver (oppsummert fra [Lovverk om arbeidstakers ansvar for vaksinerings - Helsedirektoratet](#)).

Helsedirektoratet minner for øvrig om at karanteneplikt gjelder selv om man er vaksinert ([Koronavaksine - informasjon til befolkningen - FHI](#)), med mindre det er gjort spesifikke unntak hjemlet i forskrift.

Videre prosess

Råd planlegges publisert/opdatert på FHI og Helsedirektoratets hjemmesider. På grunn av forestående vinterferie og mange arbeidsoppgaver, planlegges rådene publisert innen utgangen av uke 9. Vi anser dette for å være tilstrekkelig, ettersom få personer i den aktuelle målgruppen foreløpig er vaksinert.

Helsedirektoratet vil gjennomgå og oppdatere følgende kapitler i koronaveilederen mtp. de aktuelle anbefalingene:

- Anbefaling nr 3 i kap 8: [Kommunen må gi tjenestemottakere i samlokaliserte omsorgsboliger mv. tilpasset informasjon om besøk og hjelp med smitteverntiltak. Kun tjenestemottakeren kan begrense besøk i privat hjem.](#)
- [Kap 9.4 om hjemmebaserte tjenester](#)
- [Kapittel 14 - Tiltak for å motvirke sosial isolering under pandemien.](#)

FHI vil implementere rådene i [Råd ved helse- og omsorgstjenester i privat bolig og private hjem i samlokaliserte omsorgsboliger mv.](#)

Vedlegg

FHIs besvarelse er vedlagt i sin helhet.

Om lettelser for fullvaksinerte eldre

Oppdrag 352 til Helsedirektoratet

Vaksinasjon mot covid-19 gjøres nå fortløpende og et økende antall personer vil være fullvaksinert med to doser. Det forventes at det etter hvert vil kunne gjøres flere lettelser i tiltak som et resultat av vaksinasjon. Det er allerede åpnet for enkelte lettelser for vaksinerte sykehjemsbeboere, ref. oppdrag 306. Vi viser også til oppdrag 346 om vurdering av strategier og smitteverntiltak. Oppdrag 346 har imidlertid lengre frist og vi anser at lettelsene beskrevet under kan komme tidligere enn fristen for det oppdraget.

Helsedirektoratet bes i samarbeid med FHI vurdere følgende:

- Hvorvidt man kan gjøre lettelser i råd og anbefalinger for hjemmeboende eldre og andre risikogrupper som mottar hjemmetjenester og som er fullvaksinerte, samt helsepersonell knyttet til disse tjenestene.

I vurderingen må forholdsmessighet ved tiltakene rundt fullvaksinerte inngå.

Frist: 16.02.21 kl. 10:00

Kontaktperson i HOD er Siri Helene Hauge.

Folkehelseinstituttets vurdering

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet legges ved i det endelige svaret til HOD.

Vurdering av sosiale konsekvenser

Hjemmeboende eldre som mottar helse- og omsorgstjenester i hjemmet, har vært oppfordret til å følge rådene til personer med høy risiko for alvorlig forløp av covid-19 (risikogrupper). Anbefalingen til risikogrupper og deres pårørende er at de avhengig av smitterisikonivå i samfunnet, bør leve mer skjermet enn øvrig deler av befolkningen. Etter vaksinasjon kan personer i risikogrupper leve mindre tilbaketrukket, men bør følge nasjonale (ev. lokale) smittevernråd til befolkningen.

Eldre i samlokaliserte omsorgsboliger o.l. har i tillegg til rådene for risikogrupper, kunnet oppleve besøks- og oppholdsrestriksjoner i kommunale fellesarealer. FHI mener kommunen også etter vaksinasjon av risikogrupper, bør vurdere behovet for restriksjoner i fellesarealer, men vil presisere

at behovet vil være mindre hvis de fleste som benytter arealet er vaksinerte. Tiltakene anses som lite belastende for brukere og ansatte.

Avgrensning av oppdraget

Mottakere av helse- og omsorgstjenester i privat bolig eller privat hjem i samlokaliserte omsorgsboliger mv., har ulik risiko for alvorlig forløp av covid-19. Risiko for smittespredning er heller ikke den samme i alle deler av tjenesten. FHIs vurdering er begrenset til eldre og andre brukere av tjenesten med høy risiko for alvorlig forløp av covid-19 (risikogrupper), som spesifisert i oppdragsteksten.

Innledning

Eldre og andre i risikogrupper er relativt høyt prioritert for vaksinasjon mot covid-19. Vaksinasjon er frivillig. Følgelig kan det være ansatte og brukere, som ikke ønsker vaksinasjon. I tillegg er det noen som av medisinske årsaker (kontraindikasjon) ikke bør vaksineres. Uvaksinerte brukere (ev. også pårørende) bør få informasjon om risiko for smitte, så de kan ta et informert valg med hensyn til skjerming.

FHIs vurdering er basert på følgende:

- Vaksinen beskytter meget godt mot covid-19 for de under 75 år.
- Vaksinen beskytter godt mot covid-19 for de over 75 år.
- Vaksinen antas til en viss grad å beskytte mot smittespredning.
- Vaksinen antas å beskytte minst 6 måneder.

Vaksinerte brukere av helse- og omsorgstjenester i hjemmet

Hjemmeboende eldre som mottar helse- og omsorgstjenester i hjemmet, har vært oppfordret til å følge rådene til personer med høy risiko for alvorlig forløp av covid-19 (risikogrupper). Denne anbefalingen vil gjelde også etter vaksinasjon.

- [Råd til risikogrupper og deres pårørende](#)

Rådet for vaksinerte i risikogrupper er at de kan leve mindre tilbaketrukket, men bør følge nasjonale (ev. lokale) smittevernråd til befolkningen. Ikke-vaksinerte eldre og andre i risikogrupper, bør fremdeles leve mer tilbaketrukket.

Eldre i samlokaliserte omsorgsboliger mv. har i tillegg til rådene for risikogrupper, kunnet oppleve besøks- og oppholdsrestriksjoner i kommunale fellesareal. Ev. restriksjoner skyldes hovedsakelig at en bør holde minst 1 meters avstand til andre i fellesarealet, for å begrense risiko for smittespredning. Kommunen har vært oppfordret til å vurdere behovet for restriksjoner, basert på risiko for smittespredning i ulike deler av tjenesten, og risiko for alvorlig forløp av covid-19 blant brukerne. FHI mener kommunen også etter vaksinasjon av brukere i risikogrupper, bør vurdere behovet for restriksjoner i fellesarealer. En ev. begrensning bør primært gjelde besøkende, ikke brukere av tjenesten. Det vi bli presisert at behovet for restriksjoner vil være mindre hvis de fleste

som benytter arealet er vaksinerte. I boliger med mange vaksinerte beboere og ev. ansatte, vil risiko for rask smittespredning og utbrudd med SARS-CoV-2 være betydelig redusert.

Det bør legges til rette for aktiviteter og sosial omgang i fellesarealer. Hvis fellesarealer benyttes av mange uvaksinerte, eller en ikke har oversikt over brukernes vaksinasjonsstatus, bør fellesareal tilrettelegges og aktivitet tilpasses slik at det er mulig å holde minst 1 meters avstand til andre. I tillegg bør det tilrettelegges for håndhygiene, og nasjonale (ev. lokale) råd om antall besøkende bør følges. Råd om avstand og håndhygiene, anses som relativt lite belastende for brukerne.

Vaksinerte ansatte som gir helse- og omsorgstjenester i hjemmet

Ledelsen i tjenesten oppfordres til å innhente informasjon om status mht. vaksinasjon mot covid-19 blant ansatte og brukere, for å skjerme uvaksinerte best mulig. Det er frivillig å oppgi vaksinasjonsstatus.

Ansatte bør følge basale smittevernrutiner i sitt arbeid, uavhengig av egen og brukeres vaksinasjonsstatus.

Rådene om at ansatte bør ha færrest mulig arbeidssteder, og jobbe i små faste grupper som følger opp definerte beboere (arbeidskohorter), er svært ressurskrevende. Dessuten er mange deltidsansatte avhengige av flere arbeidssteder for nok inntjening eller fleksibilitet, og kommunene avhengige av å kunne hente inn ekstra personell fra ulike deler av tjenesten hvis mange ansatte ved en institusjon er i karantene m.m. Færre arbeidssteder og arbeidskohorter er mindre viktig når brukerne er vaksinerte og risiko for covid-19 er betydelig redusert, og når ansatte er vaksinerte og det er mindre risiko for rask smittespredning. Rådet vil derfor ikke bli opprettholdt for vaksinerte ansatte. Dette gjelder også for uvaksinerte ansatte, men med to viktige unntak:

- Uvaksinerte ansatte som jobber et sted med mange uvaksinerte beboere med høy risiko for alvorlig forløp av covid-19, bør ha færrest mulig arbeidssteder.
- Uvaksinerte brukere, bør ha kontakt (spesielt nær kontakt) med et begrenset antall uvaksinerte ansatte.

Det er viktig at ansatte, også de vaksinerte, holder seg hjemme ved symptomer forenlige med covid-19. FHI anbefaler at alle ansatte, også de vaksinerte, holder minst 1 meters avstand til andre. Det gjelder også hvis bruker er vaksinert. Dette fordi smitte ikke kan utelukkes helt, selv om en er vaksinert. Ved økt smitterisiko i samfunnet (smitterisikonivå 3-5), bør ansatte fremdeles vurdere (smitterisikonivå 3) eller bruke (smitterisikonivå 4-5) munnbind og øyebeskyttelse når det ikke er mulig å holde minst 1 meters avstand til andre. Det bør også sikres at det er tilrettelagt for å holde avstand og gitt god nok opplæring i smittevernrutiner.

Alle råd til ansatte om håndtering av brukere mistenkt eller bekreftet med covid-19, opprettholdes, uavhengig av vaksinasjonsstatus. Det gjelder også bruk av beskyttelsesutstyr.

Digitale kurs og møter har sine begrensninger. Det bør derfor tilrettelegges for at ansatte (uavhengig av vaksinasjonsstatus) kan delta på kurs og møter (rapporter, fagdiskusjoner og kompetanseheving), forutsatt at disse gjennomføres i henhold til [smittevernrådene beskrevet for Spesialisthelsetjenesten](#).

Ved økt smitterisiko i samfunnet (smitterisikonivå 3-5), bør ledelsen legge til rette for at kurs og møter kan gjennomføres digitalt. Risiko for covid-19 og smittespredning er betydelig mindre etter vaksinasjon. Muligheten for at vaksinerte ansatte kan delta på fysiske møter også ved økt smitterisiko i samfunnet, kan derfor vurderes.